

УДК: 338.24.009.12

СИНІГОВЕЦЬ О.М., канд.екон.наук, доцент НТУ «ХПІ», Харків

ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇЇ ФОРМУВАННЯ

В Україні інноваційна діяльність характеризується низьким обсягом реалізації інноваційної продукції, низьким рівнем інноваційної активності промислових підприємств, підприємницької активності в інноваційній сфері, неможливістю накопичення коштів для здійснення масштабних інновацій окремими суб'єктами. До інноваційно-активних підприємств можна віднести тільки 20,4% підприємств, що менше ніж в країнах ЄС та США. В промисловості з 2007 по 2012 рік знижується питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції з 6,7% до 3,3%. Але ж спостерігається незначне зростання питомої ваги підприємств, що впроваджували інновації, з 10,7% в 2009 році до 13,6% в 2012. Розробка та впровадження інновацій ще не стали факторами економічного зростання і підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Необхідна ефективна модель інноваційного розвитку, ефективно функціонуюча національна інноваційна система. Принципове підвищення ролі нововведень викликано зміною ринкової ситуації, а саме характером конкуренції, переходом до інновацій як головного фактору економічного зростання. Інформаційно-індустріальне суспільство характеризується домінуванням таких факторів, як високі технології, науковість виробництва та людський потенціал.

Початком інноваційних дій є визначення критичних технологій та адекватне фінансування науки у сфері критичних технологій, стимулювання міжфірмового співробітництва в до конкурентній стадії інновацій. Визначення критичних технологій виходить з цілей досягнення конкурентоспроможності, покращення якості життя, екології та інш. Інноваційний розвиток є одним із пріоритетних напрямів розвитку країн-учасниць Європейського Союзу поряд з напрямками впровадження екологічно чистої продукції, високоякісних послуг. До індикаторів інноваційного розвитку країн віднесено рівень витрат на фінансування досліджень і розвиток технологій, чисельність наукового персоналу, рівень зайнятості у високо- та середньо технологічному виробництві, інтенсивність інноваційної діяльності, обсяги експорту високотехнологічної продукції, рівень венчурного капіталу та інш. Інноваційна активність виступаючи основою економічного розвитку підприємств передбачає намагання конкурувати за рахунок високих технологій.

Особливостями формування та функціонування сучасних інноваційних систем є використання індикативного управління на етапі формування інноваційної системи, створення умов прискорення інноваційних процесів, розвиток високих технологій, використання нелінійних методів створення інноваційної продукції, сітьових структур для реалізації синергетичного принципу структур управління. Високотехнологічна галузь характеризується складними товарами, значною конкуренцією, заміщенням споживачів і швидкими змінами. Високотехнологічні компанії мають ознаки сильного науково-технічного базису, замісника старих технологій, створення попиту. Успішними системами фінансування інновацій є ринкова, корпоративно-державна, кластерна, мезо-корпоративна.

Активізація інноваційних процесів розглядається як основа посилення конкурентоспроможності підприємств. Важливим є швидкість, обсяг та глибина інноваційного процесу. Інноваційність визначається масштабом та якістю інновацій, як результату розвитку науки та інноваційної діяльності.

Інноваційна діяльність має широкі перспективи в сфері бізнесу. Участь в інноваційній діяльності стає обов'язковим для прискореного розвитку, орієнтованість на інновації дає більше можливостей виходу з кризи. Структурними блоками бізнес-моделі є ключові види діяльності, ключові партнери, ключові ресурси, структура витрат, ціннісні пропозиції, взаємодії з клієнтами, канали збуту, споживчі сегменти, потоки надходження доходів. Основними напрямками елементів інноваційної бізнес-моделі підприємства визначаються нові переваги клієнтів і нові джерела прибутків в якості фундаментального подання бізнесу, нові товари та послуги спектра діяльності, нові сегменти покупців при відборі клієнтів, нові цінності як джерело

диференціації, нова система виробництва і нові методи пропозиції послуг, нова організаційна структура та нові методи розповсюдження товарів і послуг механізму виходу на ринок. Інноваційна бізнес-модель є новою для окремого підприємства, для ринку в цілому.

Ступінь інноваційної активності підприємств визначається інноваційним потенціалом, можливостями його використання, потребою в результатах інноваційної діяльності. Найважливішими факторами інноваційного процесу є організація інноваційного процесу, сприйняття нового, рівень своєчасності випуску інноваційної продукції, забезпеченість ресурсами. Оцінка інноваційної активності складається з визначення інноваційного сприйняття підприємства та ресурсного забезпечення, інноваційної активності розвитку підприємств, інноваційної компетентності. Інноваційно-активне промислове підприємство характеризують показники генерації знань та ідей, ресурсного забезпечення інноваційної діяльності, управління інноваційною діяльністю, результативності інноваційної діяльності. Важливим показником інноваційної активності є готовність підприємств до використання інноваційних рішень в діяльності. Ілюстрацією інноваційної активності є правова захищеність вітчизняних винаходів та відкриттів. Намагання володіти конкурентними перевагами у виробництві товарів вимагає промислові підприємства використовувати різні способи інноваційного розвитку і підвищувати інноваційне сприйняття.

Оцінка інноваційної активності не зводиться до оцінки масштабів розробки, впровадження і дифузії інновацій, вона також враховує спосіб здійснення відбору напрямків інноваційного розвитку, формування інноваційної політики. Потреба в інноваціях пов'язана з необхідністю модернізації, технічного переозброєння, реконструкції діючого підприємства.